

Nederlandsche Verzen en Nederlandsch Proza.

Mathilde, door C. P. Brandt van Doorne.

Twee deelen bij H. J. W. Becht,
Amsterdam 1898.

Met uw goedvinden, laat ik de spelling van dezen auteur onbesproken. Zij heeft niet geschaad aan het succes van zijn eerste romans *Huiselik leed* en *Twijfel* en zij zal geen element van succes wezen voor *Mathilde*. Het publiek heeft getoond den schrijver zijn spellings-vrijheid gaarne te gunnen en in staat te wezen volkomen te kunnen genieten van een boek, al zien de woorden er ook nog wat vreemd uit. Het zal er zeker ook geen roman mooi om gaan vinden.

Mathilde is verreweg het minste van des schrijvers werken. Het gevaar dat hij liep, om in het al te gemakkelijke en banale te vervallen, heeft deze talentvolle auteur niet kunnen ontwijken. Zijn nieuw boek zal hem, later, een waarschuwend voorbeeld wezen. „Zóó niet,” zal hij zich toeroepen, als de pen wat al te vlug glijdt over het papier en uitgevers wat al te vleierend vragen om weêr een roman.

Ik constateer dit zonder overgrootte droefheid of onrust. Zeker, zou ik Brandt van Doorne gaarne een mooi succes hebben gegund en zeer zeker was *Mathilde* voor mij een groote teleurstelling; maar wij moeten dezen roman niet houden voor de vrucht van ernstigen arbeid. Hij bevat in 't geheel geen maatstaf voor hetgeen Brandt van Doorne kan of niet meer vermag. 't Is een haastig geschreven stuk amusements-lektuur, dat weldra zal worden gevolgd door iets veel beters; want deze auteur kan zeer veel, als hij maar wil.

Mathilde is een naar, snibbig, aanstellerig meisje, dat het erg druk heeft over de roeping en het vermogen der vrouw,

maar zelf heelemaal niets beteekent. Haar vader is dood; haar moeder is hertrouwd met een sar van een man, die haar zoo nu en dan eens wanhopig maakt. Met hun drieën leven zij op een klein plaatsje, waar een garnizoen is. *Mathilde* acht zich ver boven hare omgeving verheven. We hooren heel veel van die omgeving, te veel zelfs in verhouding tot hetgeen we vernemen omtrent de hoofdpersonen uit het boek. Nu en dan, moeten we vervelende kletspraatjes aanhooren, die ons gespaard hadden kunnen blijven.

Bij een jonggehuwd paartje, de Feybergen's, begint en eindigt het verhaal. Daar aan huis komt namelijk de officier Van Dijk, vroeger in indischen dienst. Deze ziet in *Mathilde* veel meer dan in de andere meisjes en krijgt haar zeer spoedig lief.

Mathilde wil niet trouwen en neemt zich voor het vrouwenvraagstuk te gaan bestudeeren in het buitenland. Zoodra zij meerderjarig geworden is, doet zij als de Verloren Zoon en eischt zij van haar stiefvader dat hij haar het geld geve, wat haar toekomt. Tegen den zin van hem en van haar moeder, gaat ze op reis. Doch niet als een gewoon meisje. Neen. Om veiliger te zijn tegen rare praatjes en erger onaangenaamheden, verkleedt zij zich als man. Dit, echter, buiten voorkennis van stiefvader en mama.

Hiermeê zijn we in de klucht verzeild geraakt. Want *Mathilde* gaat niet naar verre gewesten; ze zal maar een toertje maken door Duitschland en voornamelijk langs den Rijn. Al wordt ze ons beschreven als bijzonder knap van persoon, het gevaar dat een drie-en-twintigjarige schoone, reizende eerste klas, logeerende in de eerste hotels, kan loopen aan de oevers van den

Rijn is niet zoo heel groot en het meisje zal er, in haar mannepak, wel verdacht hebben uitgezien, al had ze zich dan ook het haar kort laten knippen.

De heer Van Dijk, bang dat zijn in stilte beminde wat akeligs overkomen zal, reist haar na! Hij ontmoet haar al in Keulen. Door een toeval, geeft men beide „heeren” één slaapkamer. Zij spelen de ik-ken-je-niet-komedie voor elkander tot de morgen aanbreekt. Dat is altijd een kwaad oogenblik voor menschen in kritieke omstandigheden. Van Dijk wil Mathilde gerust stellen, komt wat dicht bij haar bed en... ze haalt een boeginesch wapen onder haar kussen vandaan en geeft er hem zóó'n por mee dat hij voor dood op den grond valt. Dan maakt Mathilde dat zij weg komt.

Natuurlijk bewaart de edele Van Dijk trouw het geheim, natuurlijk wordt hij beter en even natuurlijk „krijgen ze mekaar” aan 't eind van deel twee.

Een paar aardige tooneeltjes benevens enkele wel grappige typen komen in dezen roman voor, doch — naar ik reeds opmerkte — ook zeer veel wat weinig ter zake doet en heelemaal niet onderhoudend is. De stijl is vlot, maar vluchtig.

Wij moeten nu maar hopen dat Brandt van Doorne ons weldra een ander boek zal geven en dat het zóó goed zal zijn, dat we ons moeilijk kunnen voorstellen hoe de schrijver dáárvan ons een *Mathilde* heeft kunnen en willen geven.

* * *

Confetti door Anna Koubert. (Tine van Berken) Amsterdam 1898.

Uitgave van H. J. W. Becht.

Anna Koubert kent de grenzen van haar talent en zij bezit de zeer groote, de zeldzame verdienste die nooit te overschrijden. Zij woekert met haar gaven. Zij doet, wat zij onderneemt, met prijszwaardige nauwgezetheid en met een liefde, die bij den lezer sympathie wekt.

Door verscheidene schrijvers en schrijfsters vooral worden maar kleine schetsjes gemaakt bij wijze van stijloefeningen. Ze doen dan maar iemand na en meenen recht te hebben op onze belangstelling wanneer zij eenige mooie onderwerpen, ontleend aan anderen, hebben verknoeid. Verder dan tot het leveren van een inleiding komen zij niet. Er is niets van het gegeven gemaakt en we moeten den wil maar voor de daad nemen.

Anna Koubert, daarentegen, vindt zelf de meeste motieven en er is er geen enkel, waarvan zij niet wat te maken weet. Natuurlijk, is zij niet altijd even gelukkig; maar zij heeft een eigenaardig talent, dat zeer sympathiek is.

Welk een echt hollandsch vrouwtje is de schrijfster! Wat heeft zij veel aanrakingspunten met haar publiek! Over de meeste vraagstukken van het praktische leven denkt zij als duizenden en duizenden. Maar zij uit haar heel gewone meening op een wijze, die alles behalve gewoon is. Met zeldzame helderheid zet zij een toestand uiteen; in prettig korte bewoordingen brengt zij ons dadelijk tot het hart der quaestie; haar humor is nooit gezocht, nooit banaal, ofschoon nimmer schitterend. Zij geeft kleine kunst; doch zij geeft kunst. Verheven is Anna Koubert nooit; doch zij doet dan ook niet aan rhetorika, die verheven wil zijn, maar niet in de hoogte kan komen. Haar gevoel gaat niet diep; maar zij schuwt gevoelerigheid en, waar zij treft met een enkel pakkend trekje, is zij prettig natuurlijk.

Bundeltjes als dit zijn te zeldzaam om er niet al het goede van te zeggen, wat er in te prijzen valt. Ver staat dit boven het mooi gedoe van lieden, die met alle geweld meer willen schijnen dan ze zijn. ' Is oprechte, volstrekt eerlijke kunst.

Misschien is er wat droogs in haar stijl. Zoo ja, dan moet dit erger schijnen dan het is, omdat Anna Koubert er zich op toelegt zoo kort en zoo precies mogelijk

te zeggen, niet wat er alzo te zeggen valt, maar wat zij zeggen wil. En zij wil zeggen, altijd, het voornaamste: het typeerende, het woord, dat den toestand verlicht als een electriche stralen-bundel. De lezer krijgt den prettigen indruk te zijn bezig gehouden door iemand, die volmaakt helder ziet wat zij de moeite waard heeft geacht te observeeren.

Ik doe geen keuze voor u uit de twaalf schetsen. De eene kan u beter bevallen dan de andere; maar er is er niet ééne enkele, die den indruk maakt zoo maar te zijn geïmproviséerd. Alle twaalf zijn ze met evenveel liefde en toewijding geschreven.

De titel bevat mij minder. *Confetti* werpt men elkander om de ooren; confetti komen terecht in modder en plassen, confetti doen denken aan Vastenavondjool. Deze stukjes verdienen beter lot.

* * *

Kinderen, door F. Roosdorp. S. L. van Looy. Amsterdam, 1898.

Allerlei zou men kunnen opnoemen, dat de schrijver van dit bundeltje *niet* heeft willen geven en dat toch zeer veel zou hebben bijgedragen tot het succes, bij 't groote publiek, van zijn eerste boek. De kinderen van den heer Roosdorp zijn niet lief en droomerig en honnig en snoezig en om te stelen. Maar het zijn doorgaans wel echte kinderen, goed waargenomen, niet geflatteerd. Een enkel tintje komt mij onwaar voor; doch . . . men kan nooit weten, 't is misschien juist naar de natuur genomen.

Het meest beviel mij de *Kennismaking* van een blufferig meisje met een dik boerenjoggie; heel erg leelijk vind ik het

vers *Maneschijn* voor Thérèse Schwartz-

De heer Roosdorp, die in zijn kritieken voor 't groene weekblad nog al eens lessen uitdeelt in 't schrijven, gaat zich nu en dan te buiten aan minder fraai gerhytmeerd proza. Erg valt dit op in *Koket*, dat bijna als rijmloos vers te schrijven is:

»Kleine Lien stond voor den spiegel
Op een fijn satijnen stoel.
Van haar hoofdje tot heur voeten
Wilde zij zich zelf eens zien . . .
Er omhenen was 't haarlint,
blauw satijn in 't klare blond,
met 't vlugge, kleine strikje,
als een vlinder boven 't hoofd.
En daarna 't frisch gezichtje
dat koket en in zijn schik,
fijntjes blozend uit de haarvacht,
lonkjes aan zichzelf gaf.»

en zoo zijn er nog eenige coupletten.

Beloften voor de toekomst bevat dit boekskén zeker.

* * *

De leer van Boeddha, door Subhadra Bhikshoe uit het Duitsch vertaald door Mr. S. van Houten. Tweede uitgave. Arnhem, bij Gebrs. E. & M. Cohen.

Naar men weet, vertaalde Mr. van Houten dit werkje uit den Duitschen *Buddhistischer Katechismus*. Hiervan verschenen echter uitvoeriger uitgaven en, nu de behoefte aan een tweeden druk zich deed gevoelen, nam de vertaler de gelegenheid te baat om zijn werk even uitvoerig te maken als dat van den oorspronkelijken auteur geworden was.

Wij namen dan ook met ingenomenheid kennis van den nieuwen druk. Het werkje nog speciaal aan te bevelen schijnt overbodig. Er zijn duizenden ten onzent, die in de leer van Boeddha belang stellen.

F. L.